



ISSN: 2146-1961

Çardak, B. (2022). Terör Örgütlerinin Hedef Seçimlerinde Değişim: Yumuşak Hedeflere Kavramsal Perspektiften Bakış, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(48), 753-768.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3039>

Makale Türü (ArticleType): Derleme Makale

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN HEDEF SEÇİMLERİNDEKİ DEĞİŞİM: YUMUŞAK HEDEFLERE KAVRAMSAL PERSPEKTİFTEN BAKIŞ

Begüm ÇARDAK

Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Terörizm Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü, Ankara, Türkiye,
begumcrdk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1847-347

Gönderim tarihi: 09.11.2021

Kabul tarihi: 14.05.2022

Yayım tarihi: 01.06.2022

Öz

Günümüzde tehditlerin ortaya çıkış koşulları ve şekilleri değişime uğramış, başta terörizm olmak üzere pek çok tehdit alanı varlık göstermiştir. Terörizm, küresel sistemde devletleri, toplumsal yaşamı ve bireyleri etkileyen, değişim gücü yüksek önemli bir güvenlik sorunsalıdır. Terörizm, şiddet içeren pek çok suç türü ile şiddet kullanımı, zarar verme noktasında benzer özellikleri paylaşırsa da, geleneksel suç faaliyet biçimlerinden temelde farklılık göstermektedir. Teröristler özellikle kamuoyunun dikkatini çeken saldırılar gerçekleştirmeye çalışmakta ve böylelikle başarıya ulaşma olasılığı en yüksek olan hedef türlerini seçmektedirler. Bu bağlamda terör saldırılarında en önemli çıktı tahrip gücü yüksek korku durumu yaratmaktır. Geleneksel terörizmde geçmiş dönemlerde ağırlıklı olarak hükümet, mali, kritik altyapı veya askeri hedeflere saldırılar gerçekleşirken, bugün terörizm değişen doğası gereği savunması zor olan, kalabalık kentsel alanları giderek daha fazla hedef almaktadır. Şehirlerde kültürel, tarihi ve ekonomik merkezlerin yer alması, sivillerin günlük yaşamlarında bu alanlarda sıklıkla bulunması, yumuşak hedef olarak adlandırılan bu alanların terör örgütleri için korkuyu ve kaosu artırıcı, psikolojik tahribat gücü yüksek alanlar olarak nitelendirmelerine neden olmuştur. Terör örgütlerinin hedef seçimlerinin değişmesinin altında yatan sebeplerin incelenmesinin alan yazın açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda yapılan bu araştırmanın temel amacı, terör örgütlerinin eylem stratejilerini ve taktiklerini etkileyen, hedef alınan toplumda ciddi düzeyde korku yaratabilme gücüne haiz yumuşak hedefleri kavramsal bir sistematik içerisinde, literatür taraması yaparak kavramsal bir perspektif üzerinden incelemek ve değerlendirmektir. Çalışmanın yöntemini nitel araştırma metodolojisi kapsamında yer alan doküman analizi oluşturmaktadır. Çalışmada araştırma konuları kapsamında ilk kısımda terörizme ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında ise birinci kısımda ifade edilen güvenliğin ve buna bağlı olarak tehdit alanlarının değişiminin terör örgütlerinin hedef seçimlerine nasıl yansımalarının olduğu incelenmekte ve yumuşak hedeflere kaymalarının sebebi detaylandırılmaktadır. Çalışmanın üçüncü kısmında ise yumuşak hedef olarak tanımlanan, sivillerin günlük yaşamlarında rutinlerini gerçekleştirdikleri alanların özellikleri ve bu özelliklere bağlı olarak terör örgütleri tarafından nasıl hedef haline dönüştürüldükleri incelenmektedir.

Anahtar kelimeler: Terörizm, güvenlik, yumuşak hedefler, terör örgütleri

THE CHANGE IN THE TARGET SELECTION OF TERRORIST ORGANIZATIONS: A CONCEPTUAL LOOK AT SOFT TARGETS

ABSTRACT

Today, the conditions and forms of the emergence of threats have transformed, and many areas of threat, especially terrorism, have existed. Terrorism is an important security problematique, which affects states, communal living and individuals within the global system and has a high power of change. Despite having similar characteristics with several types of violent crimes in terms of use of violence and doing harm, terrorism differs fundamentally from traditional forms of criminal activities. Terrorists are especially trying to carry out attacks that attract the attention of the public, and thus, choose the types of targets that bear the highest probability of success. In this context, the most important output of terrorist attacks is to create a state of fear with high destructive power. While attacks were carried out on mainly government, financial, critical infrastructure or military targets in the past in traditional terrorism, today, due to its changing nature, terrorism increasingly targets crowded urban areas which are difficult to defend. The presence of cultural, historical and economic centers within cities, and the frequent presence of civilians within aforementioned places in their daily routines, has led to characterization of those domains called soft targets, as areas with psychologically high destructive power that increase fear and chaos for terrorist organizations. Studying the reasons behind the change in the target selection process of terrorist organizations is considered to be important in terms of literature. In this context, the main purpose of this research is to examine and evaluate soft targets which affect the strategies and tactics of terrorist organizations, and has the power to create high levels of fear within the targeted community through a literature review in a systematic approach from a conceptual perspective. The method of the study is composed of document analyses, which fall into the scope of qualitative research methodology. In the first part of the study, the conceptual framework of terrorism is discussed within the scope of research topics. In the second part of the study, the subject on how security and the change of threat areas accordingly are reflected in the target selection of terrorist organizations mentioned in the first part is examined and the reason for their shift to soft targets is detailed. In the third part of the study, the properties of the places defined as soft targets where civilians perform their daily routines and how these places are converted into targets by terrorist organizations depending on their properties are examined.

Keywords: Terrorism, security, soft targets, terrorist organizations

GİRİŞ

Güvenlik kavramının Soğuk Savaş sonrası dönemde boyutunun değişmesiyle beraber özellikle 1990'lı yılların sonundan bugüne kadar çatışma alanları ulus devlet sınırlarıyla kalmamıştır. Günümüzde tehditlerin ortaya çıkış koşulları ve şekilleri değişime uğramış, başta terörizm olmak üzere pek çok tehdit alanı varlık göstermiştir. Terörizm, küresel sistemde devletleri, toplumsal yaşamı ve bireyleri etkileyen, değişim gücü yüksek önemli bir güvenlik sorunsalıdır (Hoffman, 1993; Wilkinson, 1974; Alexander, 1979). Ancak özellikle 11 Eylül saldırıları ile birlikte güvenlik olgusunun giderek bulanıklaşmasının bir sonucu olarak çok çeşitli risk ve zorluklar ortaya çıkmış ve bu bağlamda tehdidin boyutu genişlemiştir (Bruggeman, 2011). Tehdit alanlarının genişlemesiyle beraber özellikle terör saldırılarında artışın yaşandığı gözlemlenmiştir. Özellikle alan yazında yumuşak hedefler olarak ifade edilen, sivillere ve sivillerin yaşam alanlarına yönelik gerçekleşen terör saldırıları, ülkeleri derinden etkileyebilecek düzeyde risk ve tehdit sahası haline gelmiştir.

Terörizm, şiddet içeren pek çok suç türü ile şiddet kullanımı, zarar verme noktasında benzer özellikleri paylaşırsa da, geleneksel suç faaliyet biçimlerinden temelde farklılık göstermektedir. Teröristler özellikle kamuoyunun dikkatini çeken saldırılar gerçekleştirmeye çalışmakta ve böylelikle başarıya ulaşma olasılığı en yüksek olan hedefleri seçmektedirler. Terör saldırılarında en önemli çıktı tahrip gücü yüksek korku durumu yaratmaktır. Terör örgütleri planladıkları bir saldırı için öncelikli olarak hedeflerinin ne olduğuna karar vermekte, sonrasında ise hangi hedefi seçeceğine yönelmektedir. Bu bağlamda maksimum zarar verme potansiyeline sahip hedeflere yönelmektedirler (Morris, 2015).

Özellikle günümüzde tehditlerin artan karmaşıklığı ve ortaya çıkan riskler doğrudan veya dolaylı olarak toplumların güvenliğini etkilemektedir. Güvenliğe yönelik tehditler, toplumlara sosyal ve ekonomik düzeylerde zarar vermektedir (Mayerová, vd. 2021) Literatürde küresel terörizm, yeni terörizm olarak da adlandırılan günümüzdeki terörizm tehdidi, eskisinden farklı bir yapı, değişen eleman temin türü ve şiddete karşı yeni bir tavır sergilemesiyle ayırt edilmektedir. Özellikle bilgi teknolojisinin gelişmesiyle beraber terör örgütlerinin kolaylıkla çeşitli ağlara erişebilmeleri, gerektiğinde kimyasal, biyolojik, radyolojik veya nükleer (KBRN) silahları dahi kullanabilme ihtimalinin olduğu ve kitlesel kayıplara neden olma isteğinin artması durumuyla, bugün dünyada önemli bir risk durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda terörizmin bugün geldiği nokta tüm boyutlarıyla selefinden daha tehlikeli ve karşı koyulması daha zor bir hal içerisinde (Tucker, 2001).

Kentsel alanlar, içerdikleri çok sayıda değerli fiziksel, kültürel, ekonomik ve sosyal altyapı göz önüne alındığında, özellikle teröristler için öncelikli hedeflerdir. Geleneksel terörizmde ağırlıklı olarak hükümet, mali, kritik altyapı veya askeri hedeflere saldırılar gerçekleşirken, bugün terörist unsurlar savunması zor olan, kalabalık kentsel alanları giderek daha fazla hedef almaktadır (Coaffee, 2009). Terör saldırıları incelendiğinde özellikle son 20 senedir pek çok ülkenin sosyal, politik ve ekonomik açıdan önemli merkezlerine terör saldırıları gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda özellikle nüfusun fazla olduğu büyük şehirler terör örgütleri için birer cazibe merkezine dönüşmüştür. Şehirlerde kültürel, tarihi ve ekonomik merkezlerin yer alması, sivillerin günlük yaşamlarında bu alanlarda sıklıkla bulunması, yumuşak hedef olarak adlandırılan alanların terör örgütlerinin

korkuyu ve kaosu arttırıcı, psikolojik olarak yıkım gücü yüksek alanlar olarak çıkarımlarda bulunmalarına neden olmaktadır (Vasilis vd., 2018).

Terör örgütlerinin gerçekleştirmeyi planladıkları eylemlerde yöneldikleri hedeflerin seçimindeki değişime ve bu değişimin sebeplerine odaklanan bu çalışmada, terör örgütlerinin hedef seçiminde sert hedeflerden, yumuşak hedeflere yönelimin nedenleri, yumuşak hedeflerin özellikleri incelenmektedir. Terörizme ilişkin alan yazında ağırlıklı olarak terör örgütlerinin genel özellikleri, strateji ve taktikleri, terör örgütleriyle mücadele yöntemlerine ilişkin çalışmalar söz konusudur. Ancak özellikle 11 Eylül saldırıları başta olmak üzere, sonraki dönemde gerçekleşen terör saldırılarının büyük şehirlerde ve ağırlıklı olarak gündelik yaşamın sürdüğü alanlarda gerçekleşmesi, yumuşak hedef olarak tanımlanan mekânların güvenlik noktasında riskler taşıdığı gözler önüne sermektedir. Terör örgütlerinin hedef seçimlerinin değişiminin altında yatan sebeplerin kavramsal bir perspektif üzerinden incelenmesinin alan yazın açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda yapılan bu araştırmanın temel amacı, terör örgütlerinin eylem stratejilerini ve taktiklerini etkileyen, hedef alınan toplumda ciddi düzeyde korku yaratabilme gücüne haiz yumuşak hedefleri kavramsal bir sistematik içerisinde, literatür taraması yaparak incelemek ve değerlendirmektir. Çalışmanın yöntemini nitel araştırma metodolojisi kapsamında yer alan doküman analizi oluşturmaktadır. Araştırmanın kavramsal evrenini dünyada yumuşak hedefleri incelemek üzere yapılmış makale, raporlar ve tezler oluşturmaktadır. Alan yazında yumuşak hedefler konusuna yönelim yeni olduğu için, yumuşak hedefler kavramı üzerine ortaya konan çalışmalar çoğunlukla raporlar şeklindedir. Yapılmış olan çalışmalar ağırlıklı olarak Amerika ve Kanada'da toplanmaktadır. Google scholar'da yapılan araştırmalarda yumuşak hedef kavramına ilişkin bulunan raporlar ve makaleler dışında yapılmış olan yüksek lisans tezi 1 adet olarak tespit edilmiştir. Alana ilişkin doktora tezine ise rastlanılmamıştır.

Çalışmada araştırma konuları kapsamında ilk kısımda terörizme ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Terörizm kavramının genel hatlarıyla literatürde nasıl tanımlandığı, siyasal bir amaç taşıması sebebiyle diğer suç ve şiddet türlerinden ayrıldığı, bunların yanı sıra Soğuk Savaş ve 11 Eylül saldırıları sonrası güvenlik alanındaki değişimin terörizm tehdidi üzerinde nasıl bir dönüşüme sebep olduğu incelenmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında ise birinci kısımda ifade edilen güvenliğin ve buna bağlı olarak tehdit alanlarının değişiminin terör örgütlerinin hedef seçimlerine nasıl yansımalarının olduğu incelenmiştir. Güvenliğin bulanıklaşmasından faydalanan terör örgütleri için, eylem sahalarını özellikle kırsaldan kente taşımaları, geçmiş dönemde ağırlıklı olarak sert hedeflere saldırı gerçekleştirirken, yumuşak hedeflere kaymalarının sebebi detaylandırılmaktadır. Çalışmanın üçüncü kısmında ise yumuşak hedef olarak tanımlanan, sivillerin günlük yaşamlarında rutinlerini gerçekleştirdikleri alanların özellikleri ve bu özelliklere bağlı olarak terör örgütleri tarafından nasıl hedef haline dönüştürüldükleri incelenmektedir. Yumuşak hedeflerin, terör örgütlerini nasıl motive ettikleri üzerine değerlendirmeler yapılmaktadır. Çalışmanın sonuç kısmında oluşturulan kavramsal çerçeve üzerinden çıkarımlarda bulunmaktadır.

Alanyazında yumuşak hedefler üzerine gerçekleştirilen çalışmaların oldukça sınırlı olması sebebiyle bireylerin, yumuşak hedefler kavramına ilişkin tutum ve algıları ağırlıklı olarak terörizmin temelde siyasi saik amacıyla korku yaratan bir şiddet kullanımı tanımından ifade edilmektedir. Ancak gelecek dönem çalışmalarda bireylerin yaşadıkları alanlarda yumuşak hedef olarak nitelenebilecek yerlere ilişkin tutumlarının ölçülmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Terörizme Kavramsal Bir Bakış

Güvenlik temalı çalışmalarda, bireylerin veya toplumların kendilerini güvende hissetmediği dönemlerde 'korku' halinin ağır bastığı vurgulanmaktadır (Cordner, 2010). Korkunun kaynağı ani toplumsal değişimler, suç olaylarının yanı sıra terör saldırıları da olabilmektedir. Korku çalışmaları literatürde toplumda gerçekleşen durumlardan zarar görme veya görme ihtimali korkusunu ifade etmektedir. Özellikle kentleşmeyle beraber şehirlerdeki hızlı değişimlere bağlı olarak 'güvenli şehir' üzerinde en çok durulan kavramlardan biri haline gelmiştir (Çardak, 2011).

Terörizm kavramsal olarak şiddet ve çeşitli çatışmalardan ayrılmaktadır (Drake, 1998). Terörizm, en temelde kasıtlı ve aşırı korku ortamı oluşturmak için tasarlanmıştır; doğrudan kurbanlarının ötesinde daha geniş bir hedefe yöneliktir; rasgele veya sembolik hedeflere odaklanır ve siviller de dâhil olmak üzere saldırı, zarar verme içerir ve öncelikle hükümetlerin, toplulukların veya belirli sosyal grupların politik davranışlarını etkilemek için kullanılır (Wilkinson, 2007; Schmid, 2004).

Terörizm, modern uygarlığın kuruluşundan bu yana var olan bir eylem alanıdır. Ancak son yıllarda terör faaliyetleri sıklıkla artmış ve yeni boyutlar kazanmıştır. Terörizmin politik bir ifade aracı olarak kullanılıyor ve ulus ötesi bir unsurla nitelendiriliyor olması sorunun etki alanını da genişletmektedir (Rapaport, 1984). Terörizmi önemli bir güvenlik sorunsalı haline getiren ana unsur terörizmin, kamu otoritesini veya toplum yapısını yıkmak için organize bir grubun bilinçli bir şekilde şiddet kullanmasından ve toplum üzerinde üst seviyede korku ve yılgınlık saçmasından kaynaklanmaktadır (Alexander, 1979; Crenshaw, 1981).

Şiddet, katliam, saldırı vb. eylemler, toplumsal yaşamda her zaman dikkatleri üzerine çeken ve kaos yaratan unsurlardır. Şiddetin toplum üzerinde gerçekleştirilirken tiyatral içerikler taşıması, belirsizlik, tehdit ve risk durumu, terör örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirmelerinde kendilerine kolaylık sağlayan etmenlerdir. Terörizm bu bağlamda korkuyu sistematik olarak ilerlemek için kasıtlı olarak kullanır. Bu sayede de sivil popülasyonu, bir başka ifade ile toplumsal yaşamı 'korku silahıyla' kontrol altına almaya çalışmaktadır (Crenshaw, 1981). Terörizmin önceden planlanan bir eylem olması sebebiyle, birey ve toplumda korku iklimini kolaylıkla yaratmaktadır. Terör örgütlerinin hedeflerinde sadece güvenlik güçleri yoktur; sivilleri de içine alan rastgele ve sembolik eylemleri içermektedir. Buradan hareketle terörizmde, kurbanların ötesinde daha büyük bir kitleye yönelim söz konusudur (Wilkinson, 2006). Bu bağlamda terörizm, şiddet kullanımını veya şiddet tehdidi içeren ve temelinde siyasal davranışları normal olmayan yöntemlerle değiştirmeyi hedefleyen sembolik bir eylemdir.

Her ne kadar terör eylemleri fiilen gerçek olsa da onu sembolik yapan ortaya çıkarttığı durumun ve sonucun çok daha derinde ve üstünde psikolojik bir anlam taşımasıdır (Thornton, 1964; Wilkinson, 1974).

Terörizm stratejisinin kökeninde, seçilen kurbanların veya hedefin ötesinde geniş kapsamlı psikolojik yankılara sahip olacak şekilde tasarlanmış şiddet tehdidi vardır (Hoffman, 2006). Terörizm, şiddet kullanımını veya tehdidini içeren, mağdurlarda acımasız ve insani kurallara uymayan, yasal bir hükümeti veya vatandaşlarını belirli siyasi veya sosyal hedeflere yönlendirmek maksadıyla korkutma veya zorlama yollarını, kişilere veya mülklere karşı yasadışı güç veya şiddet kullanarak tercih bir korku durumuna neden olmayı amaçlayan bir yöntemdir (Laquer, 1977; McCormick, 2003). Bu bağlamda terörizmdeki korku unsurunun oluşturulmasındaki en temel amaç sayısal olarak yüksek miktarda insana zarar vermek ve öldürmek değildir. Terörizmin temel amacı belirli bir sayıdaki kişiyi öldürüp toplumun tamamını korkutmak ve bunun neticesinde toplumun devlete güvenini sarsıp, siyasal tercihleri etkilemektir (Jenkins, 1975; Demir, 2017). Terörizme yüklenen tanımlardan da görüldüğü üzere tanımlarda yer alan ortak payda korkudur. Terör örgütleri sadece saldırı esnasında değil; akabinde de halkta panik, korku, umutsuzluk ve yılgınlık yaratmak için düzenli olarak şiddet kullanmaya devam ederler (Demir, 2010).

Toplumun emniyet, güven ve birlik duygusunu sarsmaya yönelik fiziksel ve psikolojik saldırı olarak da değerlendirilebilecek terörizm, toplumsal yaşamın uyumunu, grup kimliğini ve güven duygusunu hedef alıp kırmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda terörist saldırılar, şiddet eyleminin kime ya da neye zarar verildiğine bakmaksızın işlenmekte; zararın hedef gözetilmeksizin verilmesi ise teröristler açısından korku yaratmak noktasında terör örgütlerine yeterli fayda sağlamaktadır (Drake, 1998). Terörizmin ölümcüllüğü ve zararın boyutunu artırma eğilimi, teröristlerin zarar verme ve öldürme konusunda daha usta olmalarının bir yansıması olmasının yanı sıra; terör örgütlerinin silahlara, patlayıcılara çeşitli ittifaklar vasıtasıyla daha kolay erişim imkânına sahip olabilme motivasyonu içinde olmalarına sebep olmaktadır. Öldürücü gücü yüksek silahların, teröristlerin kendi operasyonel kapasiteleriyle bir araya gelmesi, özellikle bazı terör örgütlerinin, terörizmle mücadele eğrisinin sürekli önünde kalmasına ve onlarla mücadelede güvenlik önlemlerini defalarca boşa çıkarmalarını veya yenmelerini sağlamasına neden olmaktadır (Hoffman, 1993).

Toplumsal yaşamda bireyler, devletten kendilerinin ve çevresindeki insanların güvende yaşamasını beklemektedir. Ancak yine aynı bireyler çoğunlukla, güven duygusuna yönelik bir tehdit söz konusu olana kadar, sahip oldukları güvenlik duygusunun farkında olma durumları ise düşüktür. Terörist saldırılar genelde belirli sayıdaki bir grubun mağduriyeti ile sonuçlansa da, terör saldırıları söz konusu olduğunda toplumun büyük çoğunluğunun terörizm korkusu yaşamasına neden olmaktadır. Saldırıların zihinlerde oluşturduğu etkiler kalıcılık ve yayılma hızı açısından oldukça fazladır. Bu bağlamda terör saldırıları sonrasında ortaya çıkan terörizm korkusu sadece bir duygu veya his hali değildir. Bireylerde başta artan stres seviyeleri olmak üzere, güvensizlik hali ve bu korku karşısında vatandaşların hükümetlerden beklediği ekstra önleyici güvenlik tedbirleri, tedbirlere bağlı ortaya çıkan ekstra maliyetler terörizm korkusunun sonuçları arasında yer almaktadır (Aly ve Green, 2009). Bu bağlamda terörizmin hem yönetimsel hem toplumsal seviyede geniş çaplı etkileme gücü bulunmaktadır. Bu

güç sebebiyle terörizmin maliyeti ağırlıklı olarak verdiği somut zararlardan ziyade korkudan ve oluşturduğu tepkilerden gelmektedir (Mueller, 2005; Laquer, 2007).

Özellikle terörizm çalışmalarında akılda tutulması gereken bir başka önemli nokta ise, saldırının gerçekleştirildiği fiziksel hedefin yanı sıra, teröristlerin bir veya daha fazla psikolojik hedefi, yani teröristlerin, toplumda davranışlarını etkilemek istediği kişi veya insan gruplarını etkilemeyi amaçlamasıdır. Saldırıya uğrayan fiziksel hedef ile etkilenen psikolojik hedef arasındaki bu ilişki, teröristlerin seçmiş oldukları hedeflere neden saldırdıklarını anlamının merkezinde yer almaktadır (Drake, 1998: 1).

Korku, terörizmin ayrılmaz bir parçası ve terör örgütlerinin elini güçlendirecek en önemli araçlardan bir tanesidir. Korku yaratabilen örgütler, bu korku vasıtasıyla hükümetlerin çeşitli zorlamaların altına girmesine, özellikle vatandaşlar arasında korku ve güvensizlik unsurlarından hareketle, toplumların sosyal dokusunun bozulmasına neden olmaktadır (Gadefroidt ve Langer, 2018). Terör saldırıları gerçekleştiğinde korku durumuyla karşılaşan toplum, oluşan terörizm korkusunu bastırabilmek için öncelikli olarak mevcut hükümete inanma ve güvenme yoluna girerler ve bireyler, endişeden sıyrılmak ve korkularını dindirebilmek için güvenlik güçlerine ve devletin uygulamalarına bakma eğilimindedirler (Christensen ve Aars, 2019). Bu bağlamda toplumun korkması kurulu devlet ve toplum düzenini temelden sarsacağı için terör örgütleri için bireyleri korkutmak hem daha kolay hem de daha sonuç odaklıdır (Huddy vd., 2005). Crenshaw'a göre (1981) terörizmi başarıya uğratan esas nokta izleyicilerin şiddetin seviyesinden etkilenerek hükümete ve devlete olan desteği çekmeleriyle ortaya çıkar. Çünkü terörizmle mücadelede alınan güvenlik tedbirlerine yönelik, toplumun olumlu yönde psikolojik tepkiler vermesi ve desteklemesi önemlidir.

Terör örgütlerinin halk desteği almak, intikam, hedef toplumu cezalandırmak gibi siyasal saikler üzerinden hareket etmesi, yukarıda ifade edilen amaçları gerçekleştirebilmesi noktasında saldırı yapmayı planladıkları yerleri bazı kriterlere göre seçme eğilimindedirler. Bu bağlamda saldırılar genellikle, yüksek görünürlük veya sembolik hedeflere yönelebilecek şekilde, fiziksel ve psikolojik zarar verme gücü yüksek şekilde tasarlanmaktadır. Terör örgütlerinin hedef seçimleri bu noktada yumuşak hedefler olarak adlandırılan alanları oldukça kritik noktalara taşımaktadır (Hesterman, 2015). Bu bağlamda terörizmin en sarsıcı örnekleri beklenilmeyen yerlerde çok sayıda ölüme veya büyük yıkıma sebep olanlardır. Burada yıkım kavramıyla ifade edilen durum sadece fiziksel hasar durumu değildir. Toplumda psikolojik yıkım yaratma durumu terör örgütleri için oldukça önemlidir. Günümüzde devletlerin etkili mücadele yöntemleriyle terör olayları ile mücadele başarılı olsa da; terör örgütlerinin saldırılarını çok daha stratejik, etkin bir şekilde planlaması ve bunu teknoloji okuryazarlığı ile birleştirip harekete geçmesi terör olaylarını çok daha fazla ölümcül hale getirmektedir (Cilluffo ve Gergely, 1997).

Terör Örgütlerinin Hedef Seçimlerinin Değişimi

Her ne kadar terörizm oldukça eski bir maziye sahip olsa da özellikle 11 Eylül saldırıları ile birlikte terörizmin geleneksel olan sınırlarının değişime uğradığı ve yeni olarak nitelendirilebilecek değişimlere uğradığı alan

yazında ifade edilmektedir (Tucker; 2010). Terörizmin zaman içinde değişimi, teröristlerin stratejilerini, eylem tarzlarını ve terörizmin nedenlerini de etkilemiş ve farklılaştırmıştır.

Güvenlik ortamının dinamiklerinin değişimi, son dönemlerde düşünülemez olanı veya bir felaket senaryosunu gerçek kılmakta ve bu özelliğiyle terörizm, şehirlerde, sokaklarda korku yaymaktadır. Tarihi boyunca insanlar çeşitli çatışma ortamlarında kurban olmuşlardır. 11 Eylül saldırılarından sonra terör örgütlerinin eylemlerini gerçekleştirdikleri mekânlar ve hedeflerde değişimler yaşanmıştır. Hedeflerin seçimi ile ilgili yapılan araştırmalar, terörist organizasyonların eğilimleri ve değişiklikleri göz önünde bulundurarak, hedef seçiminde sert hedeflere yönelmelerinde genel bir düşüş eğilimi içinde olduklarını ve zaman içinde artan bir şekilde yumuşak hedeflere ağırlık verdiklerini ortaya koymaktadır (Sandler, 2014). Bu bağlamda binalar, günlük rutin yaşam döngüsünün sürdürüldüğü alanlar ve sivil bireylerin ağırlıklı bulunduğu ortamlar, olası şiddetli bir saldırının önemli parametreleri ve ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Kotek, vd., 2019). Avrupa’da ve Türkiye’de büyük metropollerde gerçekleşen terör saldırıları, bunun en somut örnekleridir (Jenkins ve Clair, 2016; De Cauwer, vd., 2017; LaFree ve Bersani, 2014). Özellikle son yıllarda dini referans noktaları üzerinden hareket eden terör örgütlerinin, gerçekleştirdikleri terör saldırılarının %50’sinden fazlasının “yumuşak hedeflere” yönelik olduğu tespit edilmiştir (Heterman, 2015; Kalvach, 2016). Bu nedenle günümüzde yumuşak hedefler ve güvenliklerinin artırılmasına yönelik önlemler konusu üzerinde hassasiyetle durulmaktadır. Başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa olmak üzere pek çok devlet özellikle yumuşak hedeflerin güvenliklerini arttırmaya yönelik tedbirleri artırma yoluna gitmektedir (Zeman, 2020).

Terörizmde risk analizi, olası bir saldırı gerçekleşme durumu, saldırının planlanan yeri ve zamanına bağlıdır. Analizin sonucu, toplam olasılığın ve toplam etkinin ürünü olarak belirlenen bir tehdit derecesini ortaya çıkarmaktadır (Zimek, 2020). Günümüzde terör örgütlerinin sınır ötesine uzanması, geçmişe nazaran daha gevşek ve örtülü faaliyet alanlarında yer almaları, eylemlerinde kurbanları ve hedefleri ayırım gözetmeksizin seçmeleri sorunu daha büyük bir tehdit durumuna dönüştürmektedir (Duyvesteyn, 2004). Bu bağlamda artan sayıda terörist saldırıların özellikle yumuşak hedefler olarak adlandırılan, erişimi kolay ama güvenliğin sağlanması noktasında yüksek konsantrasyon gerektiren alanların ve orada bulunan bireylerin güvenliğini sağlamak, oldukça zor, önemli ve güncel bir problem sahası haline dönüşmüştür (Beňová vd., 2019). Yumuşak hedeflerin üzerinde ciddiyetle durulmasını gerektiren bir başka unsur ise olası saldırıların nerede, ne zaman ve nasıl olacağı tahmin edilememesi ve buna bağlı olarak da genellikle önleyici öngörü planlaması gerektiren yüksek riskli durum ve ihtimallerle karşı karşıya kalındığı gerçeğidir. Bu durum da şehirde fiziksel ve somut olarak savunma birimlerinin ve tesislerin artmasına bir başka ifade ile millitarizasyonunun artmasına neden olabilmektedir (Coaffee, 2009).

Terör örgütlerinin hedef seçimleri birden çok faktörle doğrudan bağlantılıdır. Teröristler, örgütün kaynaklarını, eylem tarzlarını ve her türlü faaliyetlerini etkili bir stratejide koordine ederek siyasi hedeflerine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Terör örgütlerinin benimsedikleri stratejinin hedeflerin seçimi üzerinde temel bir etkisi olması, sebebiyle teröristler ağırlıklı olarak, amaçlarına en büyük yararı sağlayan hedeflere saldırmayı seçme eğilimi taşımaktadırlar. Bu bağlamda teröristlerin hedef seçimini etkileyen iki temel dinamik bulunmaktadır. Öncelikli

olarak terör örgütleri, eylemi gerçekleştirdikleri ve fiziksel olarak zarar verdikleri kişi-grup veya alanı yakın hedef sahası olarak değerlendirmektedir. İkinci olarak ise saldırıya uğrayan fiziksel hedefin yanı sıra davranışlarını etkilemek istedikleri psikolojik hedefler vardır (Drake, 1998).

Bu bağlamda alan yazında yumuşak hedef olarak tanımlanan alanlar özellikle çok sayıda sivilin toplandığı yerlerin yanı sıra genellikle güvenlik tedbirleri bağlamında tetikte olmayan, bir başka ifade ile pasif ve çatışma sunma olasılığı olmayan alanlar olarak nitelendirilmektedir (Martin, 2016). Verdiği zarar ve yarattığı korku noktasında büyük etki yaratmak isteyen teröristler, günümüzde hedef tercihlerinde farklı yönelimler sergilemekte ve konser mekânları, stadyumları, kiliseleri, restoranları, trenler, havaalanı terminalleri gibi insanların toplandığı tüm halka açık yerleri olası saldırılar için cazibe merkezi olarak nitelendirilmektedir (Jenkins ve Clair, 2016). Teröristlerin günümüzde hem temsili hem de yumuşak hedeflere saldırılarını altında yatan temel sebep, kısmen temsili veya sembolik değerlere yönelik saldırıların çok sayıda zayıfa sebep olması, fiziksel olarak zarar görmeyenler üzerinde dahi çok ses getirmesi durumudur (Zeman, 2020).

Alan Yazında Yumuşak Hedeflere Yönelik Gerçekleştirilmiş Çalışmalar ve Yumuşak Hedeflerin Özellikleri

Yumuşak hedef kavramının detaylı incelenmesi yeni bir alandır. Bu sebeple literatürde bu alan ilişkin çalışmalar oldukça sınırlıdır. 'Soft Targets' ifadesi ile Google scholar'da yapılan araştırmalar sonucunda, kavram alanyazında ağırlıklı olarak yumuşak hedef kavramının tanımı, yumuşak hedef olarak tanımlanan alanlarda gerçekleştirilecek olası terör saldırılarına yönelik alınabilecek ve geliştirilebilecek güvenlik yaklaşımları ve uygulamaları başlıkları ele alınmaktadır. Literatürde bu alana ilişkin en önemli çalışmalardan bir tanesi Amerikan Hava Kuvvetlerinden emekli olan Albay Dr. Jennifer Hesterman'a aittir. Hesterman, teröristlerin hedef seçimlerini yumuşak hedeflere kaydırmalarının nedenleri üzerine detaylı incelemelerde bulunmuş; potansiyel saldırılarda zarar görmesi muhtemel alanları güvenlik çemberine alma ve saldırı sonrasında oluşabilecek kriz yönetimlerinin nasıl yürütülmesi gerektiği üzerine çalışmalar yapmıştır.

Alanda yumuşak hedeflere yönelik yapılan çalışmalar detaylı incelendiğinde ağırlıklı olarak geçmiş dönemde yumuşak hedeflerine yönelik terör saldırıları gerçekleşmiş ülkeler ön plana çıkmaktadır. Mevcut terörist saldırı tehditleri nedeniyle yumuşak hedeflerin güvenlik durumuna odaklanan çalışmalar, tehdit ve risk durumlarını betimlemekte, sonrasında ise önleme yöntemlerinin nasıl olması gerektiği üzerine tartışmaktadırlar. Ülkemizde ise yumuşak hedefleri merkeze alan çalışmalar bulunmamaktadır.

Yumuşak hedefler kavramı, alan yazında özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası üzerinde dikkatle durulan bir konudur. İkiz kulelere saldırı, Londra ve Madrid metrolarına saldırı, başta İstanbul ve Ankara olmak üzere Türkiye'de büyük şehirlerde gerçekleşen terör saldırıları yumuşak hedef kavramının üzerinde detaylı incelenmesi gereken bir alan olduğunu gözler önüne sermektedir. Özellikle güvenlik güçlerinin şehirlerde güvenliği etkin bir şekilde sağlayabilmesi noktasında, yumuşak hedeflerin sert ve ulaşılması zor hedeflere dönüştürülmesi amaçlanmaktadır (Hesterman, 2015, Zeman, 2020).

Teröristler günümüzde ağırlıklı olarak büyük şehir merkezlerine saldırılar gerçekleştirmektedirler. Oluşum şekli, ideolojisi veya motivasyon kaynağı ne olursa olsun teröristler saldırmak için yumuşak hedef arayışına devam etmektedir. Bir başka ifade ile çatışma ortamlarında ve terör saldırılarında gerçekleşen sivil ölümler günümüzde yüzde 90'ın üzerine çıkmakta ve yumuşak hedefli terörist saldırılar sürekli artış göstermektedir. Yumuşak hedeflere yönelik saldırılar terörist grupların en temel hedefi olan korkunun ortaya çıkmasına önemli bir etkisi olması sebebiyle oldukça önemli bir problem sahası olarak değerlendirilmektedir (Hesterman, 2015; Barash ve Webel, 2009).

Yüksek düzeyde etnik, kültürel heterojenliğe sahip kentsel alanlar ve ilçeler, terör saldırıları için cazip ve yumuşak hedefler olma özelliği taşımaktadırlar. Bu alanların sembolik hedeflere yakın konumda yer almaları, belirli sosyal, dini, ekonomik veya devlet kurumlarını temsil etmeleri sebebiyle, kentsel alanlar, terör örgütleri için eylem gerçekleştirmeye ideal alanlar olarak tanımlanmaktadır. Kentsel alanlardaki niceliksel yoğunluk ve niteliksel özelliklerin fazla olması durumu da, olası terör saldırılarında kitlesel kayıplar için daha büyük bir potansiyel taşımaktadır (Morris, 2015).

Yumuşak hedefler literatürde genel olarak, yüksek insan yoğunluğuna ve düşük güvenlik seviyesine sahip yerler olarak karakterize edilmektedir (Beňová vd., 2019). Bu bağlamda yumuşak bir hedef genellikle *“saldırıya açık ancak korunmayan herhangi bir kişi veya şey; savunmasız ve korunması zor olan ve aynı zamanda bir saldırı durumunda kitlesel kayıp olasılığının yüksek olduğu”* yerler olarak tanımlanmaktadır (Zeman, 2020). Hedeflerin özelliklerinin teröristlerin tercihlerini etkilediğini belirten Kalvach'a göre (2016) yumuşak hedefler, olası saldırılara karşı düşük güvenlik dereceli yerlerden oluşmaktadır. Bu özelliklerinden dolayı yumuşak hedefler teröristler için çekici hedefler haline gelmektedir. Aynı zamanda sivillere yönelik saldırılar, daha kolay gerçekleştirilebilmesi nedeniyle teröristler için rasyonel ve görece daha az maliyetli hedefler olarak görülebilmektedir (Asal, vd., 2009).

Yumuşak hedefleri terörist unsurlar için cazip hale getiren bir başka nokta ise devletlerin mevcut yasaları önünde yumuşak hedeflerin tanımını, bu alanları koruma prosedürlerini net olarak tanımlamama sorunudur. Bir başka ifade ile yumuşak hedefleri belirlemek için net bir kıstas, bu hedeflere neyin dâhil edilip edilemeyeceğini belirleyecek prosedürlerin varlığı oldukça sınırlıdır. Elbette bir mekânı veya alanı, yumuşak hedef olarak tanımlayabilmek için öncelikli olarak özelliklerinin, terör örgütleri için nasıl bir cazibe merkezi haline dönüşebileceğini bilmek noktasında önem taşımaktadır. Yumuşak hedefleri tanımlamak için alanların nasıl ve ne şekilde kullanılabileceği, erişim kolaylığı-nüfus yoğunluğu gibi faktörlerin tanımlanması gerekmektedir. Yumuşak hedefleri alan yazında tanımlamada üzerinde durulan en temel unsur, sembolik, kültürel veya dini öneme sahip, sürekli veya geçici olarak yüksek konsantrasyonlu kişiler veya devletin altyapısının önemli bir bölümünü oluşturan alanlar olmasıdır. Bu alanlara yönelik gerçekleştirilen saldırılar, ve ortaya çıkan tehdit hali toplumun genel düzeninde ve sistemin işleyişinde sorunlar ortaya çıkmasına ve saldırılar sonrasında toplumda terörizm korkusunun katlanarak körüklenmesine neden olmaktadır (Beňová vd., 2019).

Ülkeler genelinde, yumuşak hedefleri riskli bir alana dönüştüren bir başka unsur ise vatandaşların erişiminin fazla olduğu, toplumsal hayatın devam ettiği bu alanlardaki akışın ve yoğunluğun fazlalığını kontrol etmek ve bu alanların etrafına konumlandırılacak daimi güvenlik unsurlarının nasıl ve ne şekilde planlanarak oluşturulduğudur. Yumuşak hedef olarak tanımlanan alanlar ağırlıklı olarak sivil merkezlidir. Bir başka ifade ile toplumda yaşayan, belirli sosyal yaşam döngüsü olan sivil bireylerin ağırlıklı günlük rutinlerini gerçekleştirdikleri alanlar, insan trafiğinin çok fazla olduğu, sert güvenlik tedbirleriyle alanın güvenliğinin sağlanmasının ana hedef ve görev olmadığı, aynı zamanda da güvenliği sağlamanın kolluk kuvvetleri için başlı başına zorluklar içerdiği alanlardır. Yumuşak hedefler, olası saldırılara karşı güçlendirilmiş bölgeler olmadıkları için riskleri fazla, savunmasız ve korunmasız alanlardır. Öte taraftan yumuşak hedef olarak tanımlanan alanlarda, bölgelerde, mekânlarda tehdit-risk gibi tanımlamaların tam olarak hangi noktalara yapılabileceği de belirsizdir. Yumuşak hedefler bu özellikleri sebebiyle olası saldırılarda çok ciddi zarar görebilmekte ve olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Hesterman, 2015: 13-21). Değerlerin fazla ancak güvenlik önlemlerinin görece daha az olduğu yumuşak hedefler bu özellikleri sebebiyle terör örgütleri için çok sayıda zayıf elde etme fırsatı sunmaktadır (Libicki, vd., 2007).

Bu kalabalık bölgeler, erişim kontrolünün olmaması gibi ortak güvenlik açıklarını paylaşmakta ve bu durum, birçok batı kentinde büyük ölçüde reaktif bir mücadele yöntemine yol açmaktadır. Ancak artan saldırılar ve buna bağlı ortaya çıkan güvenlik gereksinimi, şehirlerin planlama ve kentsel tasarım rehberliği ve düzenlemesinde somut adımlar atılmasını gerekli kılmış; tedbirlerin somutlaştırılarak, planlamacıların, mimarların ve kentsel tasarımcıların güvenlik özelliklerinin tasarımında daha fazla yer almasına yol açmıştır. Bu nedenle terör örgütlerinin yumuşak hedeflere kaymalı esasen birçok devletin, insanların çalıştığı, rahatladığı ve yaşadığı yerlerin ulusal güvenliğin merkezleri olarak tanımlanmasına yol açmıştır (Coaffee, 2009).

Yumuşak hedeflere yönelik saldırılar, terörizm korkusu noktasında farklı bir korku seviyesine ilham vermektedir. Bu sebeple savunmasız sivillere ve hayatlarını devam ettirdikleri alanlara yönelik gerçekleşen terör saldırıları farklı bir değer ve yüksek düzeyde korku taşımaktadır (Asal, vd., 2009). Terörizmi ve terör örgütlerini güçlü gösteren en önemli unsur da yarattıkları bu psikolojik tahribat durumudur. Terörizm bu bağlamda korkuyu sistematik olarak ilerlemek için kasıtlı olarak kullanır. Bu sayede de sivil popülasyonu, bir başka ifade ile toplumsal yaşamı 'korku silahıyla' kontrol altına almaya çalışır (Crenshaw, 1981). Psikolojik olarak tahribata uğrayan bireyler, adeta bir sarmal gibi katlanarak toplumsal bozulmaya sebebiyet verebilmektedirler. Önce bireylerin sonrasında da toplumsal yaşamın mevcut rutin döngüsünü bozma, tehdit algısını uyandırma terör örgütleri için oldukça elverişli bir propaganda alanıdır. Bunun bilincinde olan terör örgütleri için toplu taşıma sistemlerine, kültürel sembollere, merkez noktalara yapılacak saldırılar terör örgütlerini amaçlarına ulaştıracak sonuçlar doğurmaktadır (Martin, 2017).

Yumuşak hedeflere karşı saldırılar, bireylerin psikolojileri üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Terör saldırıları gerçekleşene kadar bu bölgeler 'zarar görmez- risksiz' yerler olarak tanımlanmaktadır. Bireyler bu alanlarda kendisine zarar geleceği, çeşitli saldırıların olası hedefleri olabileceği fikrini taşımamaktadırlar. Saldırı gerçekleştiğinde ise öncelikli olarak şok yaşanmakta, sonrasında ise bu bölgelere yönelik tehdit ve risk

ihtimalinin çok yoğun olduğu algısı oluşmaktadır. Bu algı bireylerde yüksek seviyede umutsuzluk ve korku durumunu yaratmaktadır. Teröristler, sivillerin kendilerini güvende hissettikleri yerleri tehdit içeren bir alana dönüştürmeyi amaçladıkları için, yumuşak hedefler terör örgütlerinin seçtiği en savunmasız yer ve olabilecek en üst düzeyde kayıp, toplumsal hayatı felç edici gibi nitelikler taşımaktadır. Yumuşak hedeflere saldırıların fazla olduğu yerlerde ortaya çıkan panik ve kaos durumuna bağlı olarak terörizm korkusunun çok yoğun yaşandığı toplumlarda sosyal etkinliklerde azalma ve genel yaşam kalitesinin düşmesi ihtimali büyüktür. Gerçekleşen terör eylemlerine bağlı olarak başta turizm sektörü olmak üzere ulusal düzeyde sosyoekonomik kayıplar yaşanma ihtimali artmaktadır (Nitsch ve Schumacher, 2004; Frey vd., 2004).

SONUÇ

Terörizm, en temelde zayıf taraf için amaçlarını elde etmede her dönem etkili bir taktik olmuştur. Bir diğer ifadeyle terörizm siyasal bir amaç için bir araçtır, bir yöntemdir (U.S. Army Tradoc, 2007). Terörizmi ve terör örgütlerini güçlü gösteren en önemli unsur yarattıkları psikolojik tahribattır. Saldırıların şiddeti, etkilenen bireyler ve saldırıların gerçekleştiği yerler fiziksel somut zararların yanı sıra psikolojik olarak tahribat yaratmaktadır. Terör saldırılarından doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen bireyler, adeta bir sarmal gibi katlanarak toplumsal bozulmaya sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda yumuşak hedeflere saldırılar düzenlemek, önce bireylerin sonrasında da toplumsal yaşamın mevcut rutin döngüsünü bozma, tehdit algısını uyandırma durumlarına yol açması sebebiyle terör örgütleri için oldukça elverişli bir propaganda alanıdır. Bunun bilincinde olan terör örgütleri için toplu taşıma sistemlerine, kültürel sembollere, merkez noktalara yapılacak saldırılar terör örgütlerini amaçlarına ulaştıracak sonuçlar doğurmaktadır (Martin, 2017: 28).

Bu durumda terörizm, failerin statüsüyle değil, eylemlerin niteliğiyle tanımlanmakta; sembolik niteliği ve psikolojik etki alanından dolayı geleneksel şiddet biçimlerinden ayrılmaktadır. Terör eylemleri nihayetinde bir hedefi diğerine saldırarak etkilemek için tasarlanmıştır. Her iki hedef kümesinin niteliği, söz konusu grubun amaçlarına ve yeteneklerine ve faaliyet gösterdiği koşullara bağlı olarak zaman içinde ve durumlar arasında farklılık göstermektedir. Terörizm, bu bağlamda belirli bir eylemin belirli bir zamanda gerçekleştirildiğini açıklamaya yardımcı olabilecek bireysel güdülerden veya grup dinamiklerinden bağımsız olarak, daha büyük bir siyasi amaç adına yürütülen amaca yönelik bir faaliyettir (McCormick, 2003).

Terör örgütlerinin hedef seçimleri üzerinde az çalışılan, hedeflerin durumsal ve çevresel özellikleri ile terör saldırıları arasındaki ilişkilerin geri planda kaldığı bir alandır. Terör örgütlerinin yaptıklarını neden ve nasıl yaptıklarını bulmaya çalışmak, güdü, yöntem ve fırsat unsurlarının tespit edilebilmesi için oldukça önemlidir. Bu nedenle teröristlerin hedef seçiminin anlaşılması örgütlerin nasıl hareket edeceğini tespit etmek kolaylaşacaktır (Drake, 1998). Teröristlerin potansiyel hedefler üzerinde kapsamlı keşif yaptıkları iyi bilinmektedir. Bu felsefeyle teröristler güvenlik prosedürlerini yerinde gözlemlemekte ve günümüzde daha kolay ulaşabildikleri hedefe yönelmektedirler (Orlob, 2004). İnsanlar, hayatlarının büyük çoğunluğunu yumuşak hedefler içinde yürütmektedir ve toplumun beşeri ve ekonomik sermayesinin büyük çoğunluğu yumuşak hedeflere yatırılmaktadır. Doğası gereği, birçok yumuşak hedef, halkın erişimine açık olmakta ve hizmetlerin devamı için

ağır güvenlik gereksinimleri işletilememektedir. Sivillerin niceliksel olarak fazla olduğu hedefler, teröristlere, saldırganlara karşı savunma maksatlı oluşturulacak güvenlik politikaları için bir dizi zorluk sunmaktadır. Modern ve demokratik toplumlarda vatandaşların zgr ve açık bir toplumda korku duymadan yaşamaları esas alınır ve bu sebeple halka açık alanların sayısı fazladır. Bu alanlarda güvenlik tedbirleri olmakla beraber, süregelen ve sıkı denetim şeklinde bir güvenlik hal mevcut değildir. Ancak teröristlerin ve diğer aşırılık yanlısı aktörlerin bu alanları kullanma konusundaki artan eğilimleri ve göz önüne alındığında ulaşım merkezleri, parklar, restoranlar, alışveriş merkezleri, özel etkinlikler gibi mekânların ve tesislerin güvenliğini güvence altına almak, toplumların yaşam tarzlarını ve ekonomisini de korumak noktasında oldukça önemlidir (Cisa reports, 2019). Bu bağlamda yumuşak hedeflere yönelen tehdit ve risk durumu ile mücadelede sadece hükümetlerin değil başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere özel güvenliğin de geliştirilmesi, eğitilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda tehdidi tanımak ve onu hafifletmek için stratejiler geliştirmek için entegre bir mücadele politikaları ve uygulamaları ortaya konması gerektiği değerlendirilmektedir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın katkı oranı %100'dr.

KAYNAKÇA

Alexander Y. (1979). *International Terrorism: National, Regional and Global Perspectives*, Praeger Publisher.

Aly A & Green L.(2010). "Fear, Anxiety and The State of Terror", *Sudies in Conflict & Terrorism*, 33(3): 268-281.

<https://doi.org/10.1080/10576100903555796>

Asal, Victor H., R., Rethemeyer, K., Anderson, I., Stein, A., Jeffrey Rizzo, J. & Rozea, M. (2009). The Softest of Targets: A Study on Terrorist Target Selection, *Journal of Applied Security Research*, 4, 258-278. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19361610902929990?journalCode...>

Barash, D.P. & Webel, C.P. (2009). *Peace and Conflict Studies*, Sage Publications.

Beňová, P.; Hořkov - Mayerová, ř. & Navrtil, J. (2019). Terrorist attacks on selected soft targets, *Journal of Security and Sustainability Issues*, 8(3):453-471. [https://doi.org/10.9770/jssi.2019.8.3\(13\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2019.8.3(13)).

Bruggeman, W. (2011). Gendarmeries and the Security Challenges in the 21st Century. In Hovens, J.L., Elk, V.G.A.G., (Eds.), *Gendarmeries and the Security challenges of the 21st century*, ed. FIEP Seminar Publication.

Christensen D.A.&Aars J. (2019). "Does Democracy Decrease Fear of Terrorism", *Terrorism and Political Violence*, 31(3), 615-631. <https://doi.org/10.1080/09546553.2017.1287700>

Cilluffo, F.J.&Gergely, C.H. (1997). Information Warfare and Strategic Terrorism, *Terrorism and Political Violence*, 9(1), 84-94. <https://doi.org/10.1080/09546559708427388>

- CISA (Cybersecurity and Infrastructure Security Agency). (2019). Security of Soft Targets and Crowded Places–Resource Guide.
- Coaffee, J. (2009). Protecting the Urban The Dangers of Planning for Terrorism, *Theory, Culture & Society*, 26(7–8): 343–355. <https://doi.org/10.1177/0263276409349656>
- Cordner G. (2010). *Reducing Fear of Crime Strategies for Police*, U.S. Department of Justice, 1-82.
- Crenshaw M. (1981). The Causes of Terrorism, *Comparative Politics*, 13(4), 379-399. <https://doi.org/10.2307/421717>
- Çardak, B. (2011). Kentlerde yaşayan kadınlarda suç mağduru olma korkusu üzerine nitel bir çalışma, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Kara Harp Okulu.
- De Cauwer H., Somville F., Sabbe M.& Mortelmans L.J.(2017). Hospitals: soft target for terrorism? *Prehosp Disaster Med*, 32(1):94–100. <https://doi.org/10.1017/S1049023X16001217>
- Demir C.K. (2010). *Sebeplerinden mücadele yöntemlerine Avrupa'da etnik ayrılıkçı terörizmin analizi; PIRA, ETA, PKK* [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Kara Harp Okulu.
- Demir C.K. (2017). *Sebeplerinden Mücadele Yöntemlerine Etnik Ayrılıkçı Terörizm: Eta, Pira, Pkk*. Nobel Yayınları.
- Drake, C.J.M. (1998). *Terrorists' Target Selection*, Macmillan Press.
- Duyvesteyn, I. (2004). How New Is the New Terrorism?, *Studies in Conflict & Terrorism*, 27, 439–454. <https://doi.org/10.1080/10576100490483750>
- Frey S.B, Luechinger S,&Stutzer A. (2004). Calculating tragedy: Assessing the costs of terrorism, *CESIFOworkingpaper*, No.1341., http://www.cesifo.de/pls/guestci/download/CESifo%20Working%20Papers%202004/CESifo%20Working%20Papers%20November%202004/cesifo1_wp1341.pdf, Erişim Tarihi 12.09.2021).
- Gadefoidt A.& Langer A. (2018). How Fear Drives Us Apart: Explaining the Relationship between Terrorism and Social Trust, *Terrorism and Political Violence*, 1-24. <https://doi.org/10.1080/09546553.2018.1482829>
- Hesterman J.(2015). *Soft Target Hardening: Protecting People From Attack*, Crc Press, Taylor&Francis Group.
- Hoffman, B. (1993). Terrorist targeting: Tactics, trends, and potentialities, *Terrorism and Political Violence*, 5(2), 12-29. <https://doi.org/10.1080/09546559308427205>
- Huddy L, Feldman S, Taber C & Lahav G. Threat, Anxiety, And Support Of Anti-Terrorism Policies, *American Journal of Political Science*, 49(3), 2005: 593–608. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2005.00144.x>
- Jenkins B.M.(1975). International Terrorism and World Security, In InCarlton D, Schaerfc C (Eds). *International Terrorism: A New Mode of Conflict*, Routledge.
- Jenkins, B.M.&Clair, J.F. (2016). Trains, concert halls, airports, and restaurants all soft targets: What the terrorist campaign in France and Belgium tells us about the future of jihadist terrorism in Europe, Mineta Transportation Institute Report.
- Kalvach I.Z. (2016). *Basics of soft targets protection guidelines*, Soft targets protection institue.
- Kotek, L., Hromada, M.&Lapkova, D.(2019). Protection of Soft Targets from Terrorism, *IEEE 6th Asian Conference on Defence Technology (ACDT) Bali, Indonesia, November 13-15*, 71-78.

- LaFree, G.& Bersani, B.E. (2014). County-level correlates of terrorist attacks in the United States. *Criminology & Public Policy*, 13, 455–481. <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12092>
- Laquer W. (1977). *The age of terrorism*, Little Brown and Company.
- Laquer W. (2007). *Terrorism: A brief history, countering the terrorist mentality*. <https://www.hsdl.org/?view&did=474007>.2007:1-6.Erişim Tarihi: 3.10.2021.
- Libicki, M.C., Chalk, P. & Sisson, M. (2007). *Exploring Terrorist Targeting Preferences*, RAND Corporation.
- Martin, R.H. (2016). Soft targets are easy terror targets: increased frequency of attacks, practical preparation, and prevention, *Forensic Research & Criminology International Journal*, 3(2), 273-278. <https://doi.org/10.15406/frcij.2016.03.00087>
- Martin G.(2017). *Terörizm, Kavramlar ve Kuramlar*, Adres Yayınları.
- Mayerová, H. Š., Bekesiene, S.& Beř nová, P. Securing Schools against Terrorist Attacks, *Safety*, 7(13), 1-18. <https://doi.org/10.3390/safety7010013>
- McCormick, G.H.(2003). Terrorist Decisionmaking, *Annual Review Political Science*, 6, 473–507. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.6.121901.085601>
- Morris, N.A. (2015). Target Suitability and Terrorism Events at Places, *American Society of Criminology*, 14(2), 417-426.
- Mueller J. (2005). Six Rather Unusual Propositions about Terrorism, *Terrorism and Political Violence*, 487-505. <https://doi.org/10.1080/095465591009359>
- Nitsch V.& Schumacher D. (2004). Terrorism and international trade: an empirical investigation, *European Journal of Political Economy*, 20(2), 423-433. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2003.12.009>
- Orlob, J.A. (2004). Protecting Soft Targets - the JW Marriott Jakarta Case Study, *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, 1(3), 1-7.
- Rapaport, D.C. (1984). Fear and Trembling: Terrorism in Three Religious Traditions, *The American Political Science Review*, 78(3), 658-677. <https://doi.org/10.2307/1961835>
- Sandler, T. (2014). The analytical study of terrorism: Taking stock. *Journal of Peace Research*, 51, 257–271. <https://doi.org/10.1177/0022343313491277>
- Schmid A. (2004). Frameworks For Conceptualising Terrorism, *Terrorism and Political Violence*, 16(2), 197-221.
- Thornton T.P.(1964). Terror as a Weapon of Political Agitation, In, Eckstein H (ed.), *Internal War: Problems and Approaches*, The Free Press.
- Tucker, D. (2010). What is New about the New Terrorism and How Dangerous is It?, *Terrorism and Political Violence*, 13:3, 1-14, <https://doi.org/10.1080/09546550109609688>
- U.S. Army Tradoc (2007). A Military Guide to Terrorism in the Twenty First Century, Handbook No. 1
- Vasilis K, Larcher M.&Solomos G. (2018). *Review on Soft Target/Public Space Protection Guidance*, Publications Office of the European Union.
- Wilkinson P.(1974). *Political Terrorism*, The Macmillan Press.
- Wilkinson P. (2006). *Terrorism versus democracy: The liberal stole response*, Routledge.
- Wilkinson, P. (2007). *Homeland Security in the UK, Future preparedness for terrorist attack since 9/11*, Routledge, Taylor&Francis Group.

Zeman, T. (2020). Soft Targets: Definition and Identification, *Academic and Applied Research in Military and Public Management Science*, 19 (1), 109–119. <https://doi.org/10.32565/aarms.2020.1.10>

Zimek, O. (2020). Risk analysis of the soft targets according to the methodology, *International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management*, 2(1), 283-289. <https://doi.org/10.5593/sgem2020/2.1/s07.037>